

ผลสัมฤทธิ์และการรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติ

การพยาบาลทางคลินิกด้วยรูปแบบการสอบ OSCE ของนักศึกษาพยาบาล

ACHIEVEMENT AND SELF-EFFICACY OF NURSING CLINICAL SKILLS WITH OBJECTIVE STRUCTURED CLINICAL EXAMINATION (OSCE) OF NURSING STUDENTS

พิริยากร คล้ายเพ็ชร

PIRIYAKORN KLAYPETH

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

BOROMARAJONANI COLLEGE NURSING OF KHONKAEN

จังหวัดขอนแก่น

KHONKAEN PROVINCE

รับบทความ : 16 เมษายน 2563/ปรับแก้ไข : 18 พฤษภาคม 2563/ตอบรับบทความ : 29 พฤษภาคม 2563

Received : 16 April 2020/Revised : 18 May 2020/Accepted : 29 May 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์และการรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบประเมินทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และการดูดเสมหะในปากและจมูกในเด็ก เป็นแบบประเมินที่พัฒนามาจากคู่มือการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE จากสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข 2) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.77 ข้อมูลที่ได้ นำมาวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปาก มีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก (คะแนน 90-100 คะแนน ร้อยละ 62.03) และการดูดเสมหะทางปากและจมูก (คะแนน 90-100 คะแนน ร้อยละ 52.78) 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากและการดูดเสมหะทางปากและจมูก พบว่า ทั้งสองทักษะมีความแตกต่างกับเกณฑ์ผ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 3) นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกของตนเอง อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.97$, $S.D.=0.64$) 4) การหาค่าความสัมพันธ์ พบว่า การรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติ การพยาบาลทางคลินิก ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก แต่มีความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก กับผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก ($r=0.231$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การรับรู้ความสามารถ, ทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the state and problems of pre-service science teacher supervision in Rajabhat universities. The samples were 96 faculty supervisors, 100 school mentors and 335 pre-service science teachers of Rajabhat universities, selected by using a multi-stage sampling method. The research instruments were questionnaires asking about the state and problems of pre-service science teacher supervision for: 1) school mentors and faculty supervisors; and 2) pre-service science teachers. The data were analyzed quantitatively using frequencies, percentages, arithmetic means, standard deviations and qualitatively using content analysis. The research results revealed that most supervisors supervised pre-service science teachers according to their major subjects. The ratio of pre-service science teachers to school mentors was 4 to 1. The ratio of pre-service science teachers to faculty supervisors was 6 to 1. The supervisors were highly confident in their knowledge of supervision and had different steps in their supervision. Overall, all pre-service science teachers received more knowledge and skills in science teaching from their school mentors than their faculty supervisors. More technology was used to support them in the supervision process. As for the supervision problems, there were 6 issues: 1) the supervisors had a lot of work apart from supervision; 2) the supervisors had insufficient knowledge of active learning; 3) the lack of a specific supervision model in science; 4) the lack of technology media that specifically supports supervision; 5) there was no revision of supervision manuals; and 6) insufficient allowances for supervision.

Keywords : Learning achievement, Self-efficacy, Nursing clinical skills

บทนำ

การจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นภาคปฏิบัติ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะปฏิบัติทางการพยาบาลที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงกับผู้ป่วยบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเลือกวิธีการประเมินทักษะปฏิบัติที่เหมาะสมกับวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการประเมินทักษะการปฏิบัติทางคลินิกเป็นวิธีการหนึ่งในการประเมินทักษะปฏิบัติทางการพยาบาลที่สำคัญ เพราะเป็นการประเมินขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการให้การพยาบาล (Thipayapharaphonkul, Junphet, & Phasertmuaeng, 2016, p. 1) โดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาลที่ต้องให้บริการที่ถูกต้อง และปลอดภัยแก่ผู้ป่วยบริการ ซึ่งในปัจจุบันการประเมินทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก หรือ OSCE (Objective Structured Clinical Examination) เป็นการประเมินที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับการประเมินผลทักษะปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลเป็นอย่างยิ่ง

การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงจำเป็นที่จะต้องทำการวัดและประเมินผลโดยการเลือกใช้เครื่องมือวัดผลให้ถูกต้องกับสิ่งที่ต้องการวัด เพื่อให้มีความตรงตามเนื้อหา (Constructive validity) ซึ่งเครื่องมือวัดผลทางการศึกษาที่สามารถวัดทักษะปฏิบัติได้ดี คือ การวัดประเมินผลของการฝึกทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก (Lhimrut, 2008, p. 6) ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่มีการฝึกทักษะปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องมีการวัดประเมินผลที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งการวัดประเมินผลของการฝึกทักษะปฏิบัติทางคลินิก โดยใช้ OSCE จึงเป็นการประเมินผล

ทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกที่มีความสำคัญ การประเมินผลโดยใช้ OSCE ประกอบด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ และทักษะที่ต้องการวัดให้ครอบคลุม และประเมินผู้เรียนจากการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติเป็นรายบุคคล ซึ่งในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 เป็นรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการฝึกทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก

การรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของบุคคลในการปฏิบัติทักษะ โดยบุคคลจะกระทำหรือแสดงพฤติกรรมใด ๆ นั้น จะต้องมีการประเมินว่าตนเองสามารถนำความสามารถที่มีอยู่ มาใช้ได้หรือไม่ และในระดับใด การรับรู้ความสามารถของตนเองจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลได้ใช้ความพยายาม ในการฟันฝ่าอุปสรรคหรือปัญหาที่ประสบในกิจกรรมที่ยากและก่อให้เกิดความวิตกกังวล บุคคลที่มีการรับรู้ ความสามารถของตนเองสูงจะมองงานที่ยากกว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายมากกว่าเป็นความเสี่ยงหรือสิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยง มีความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในงานที่ทำ มีความต้องการความสำเร็จสูงและใช้ความพยายามในการทำงานนานกว่าบุคคล ที่รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถต่ำ ส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำมักมองงานที่ยากกว่าเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง เมื่อเผชิญกับอุปสรรคมักลังเลในความสามารถของตน และล้มเลิกได้ง่ายเมื่อเผชิญกับปัญหา (Bandura, 1977, pp. 191-215) สอดคล้องกับแนวคิดของอีวาน (Evans, 1988, pp. 178-184) ซึ่งได้อธิบายว่า ความเชื่อในความสามารถตนเอง พิจารณาจากความรู้สึก ความคิด การตั้งใจและพฤติกรรม ซึ่งบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะช่วยให้ ประสบความสำเร็จ เมื่อเผชิญปัญหาหรืองานที่ยากจะเป็นสิ่งที่ท้าทายให้แก้ไขโดยใช้ความพยายาม ถึงแม้จะล้มเหลว ก็จะไม่มองความผิดพลาดว่ามีความพยายามไม่เพียงพอ หรือ ขาดความรู้หรือทักษะ แต่ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีการรับรู้ ความสามารถของตนเองต่ำ จะมองงานที่ยากกว่าเป็น ภาวะคุกคาม จะหลีกเลี่ยงและล้มเลิกการกระทำนั้น เมื่อมีความผิดพลาด จะมองว่าตนเองด้อย ขาดความสามารถ ซึ่งการสอบปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกเป็นสถานการณ์หนึ่ง ที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความเครียดและความวิตกกังวลเกี่ยวกับการสอบในระดับสูง ซึ่งการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกนั้น หากนักศึกษาเป็นผู้ที่มีการรับรู้ต่อความสามารถของตนเองสูงก็จะสามารถสอบผ่านไปได้ ดังนั้นการรับรู้ความสามารถของตนเองจึงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม หรือการปฏิบัติทักษะของบุคคล

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์และการรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก ของนักศึกษาพยาบาลในการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก (Oro-gastric tube : OG tube) และทักษะการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก (Suction) เพื่อนำไปพัฒนา ในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

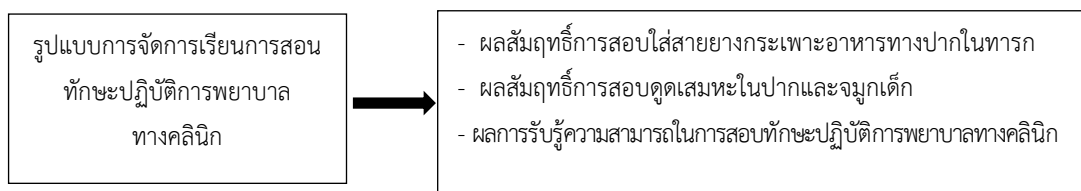
1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็กกับเกณฑ์ผ่าน
3. เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถในการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก ของนักศึกษาพยาบาล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก กับผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก

ประโยชน์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ ที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และการดูดเสมหะทางปาก และจมูกในเด็กให้ดีขึ้น

2. เพื่อส่งเสริมนักศึกษาให้มีการรับรู้ความสามารถ และมีความมั่นใจ เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองให้สูงขึ้น และเกิดการพัฒนาในด้านการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกได้ดียิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 108 คน ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ขอนแก่น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 แบบประเมินทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก เป็นแบบประเมินคะแนนตามขั้นตอนการปฏิบัติการพยาบาล คะแนนรวม 100 คะแนน ในแต่ละขั้นตอนปฏิบัติ แบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ทำได้สมบูรณ์ จะได้คะแนนเต็ม ทำได้ไม่สมบูรณ์ คะแนนจะลดลงตามแบบประเมินที่กำหนดไว้ และ ไม่ปฏิบัติ ได้ 0 คะแนน ประกอบด้วย 1) แบบประเมินทักษะการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และ 2) แบบประเมินทักษะการดูดเสมหะในปากและจมูกในเด็ก โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ เป็นแบบประเมินที่พัฒนามาจากคู่มือการประเมินทักษะทางคลินิกจากสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
90-100	มีทักษะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกในระดับดีมาก
80-89	มีทักษะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกในระดับดี
70-79	มีทักษะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกในระดับพอใช้
60-69	มีทักษะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกในระดับควรปรับปรุง
50-59	มีทักษะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกในระดับไม่ผ่าน

2.2 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

และหาค่าความเชื่อมั่น จากการนำไปทดสอบกับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาประเมินภาวะสุขภาพ จำนวน 30 คน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.77 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) 5 ระดับคะแนน ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
5	มีการรับรู้ความสามารถทักษะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกมาก
4	มีการรับรู้ความสามารถทักษะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกดี
3	มีการรับรู้ความสามารถทักษะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกปานกลาง
2	มีการรับรู้ความสามารถทักษะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกน้อย
1	มีการรับรู้ความสามารถทักษะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกน้อยมาก

การแปลผลคะแนนเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ย ระดับการรับรู้ความสามารถทักษะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิก

4.51-5.00	ดีมาก
3.51-4.50	ดี
2.51-3.50	ปานกลาง
2.01-2.50	น้อย
1.01-2.00	น้อยมาก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

3.1 งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น เลขที่ Project number: IRB-BCNKK-19-2018

3.2 ผู้วิจัยเตรียมอุปกรณ์และจัดฐานการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก OSCE จำนวน 2 ฐาน พร้อมทั้งแบบประเมินการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก

3.3 ชี้แจงวัตถุประสงค์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก โดยจะสอบภายหลังการฝึกภาคปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2

3.4 ผู้วิจัยทำการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก วิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 จำนวน 2 สถานี (Stations) และประเมินผลการสอบรายบุคคล จากนั้นสรุปผลการสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในการสอบ รวมทั้งรับฟังการสะท้อนคิดจากการสอบและข้อเสนอแนะจากนักศึกษา

3.5 หลังการสอบทักษะแล้วให้นักศึกษาประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก

3.6 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคะแนนแบบประเมินทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก และแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.1 การหาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก และการรับรู้ความสามารถการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก

4.2 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกกับเกณฑ์ผ่านขั้นต่ำทั้งสองทักษะ ด้วยการทดสอบค่าที (t-test for one sample)

4.3 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก กับผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และการดูดเสมหะในปากและจมูกในเด็ก ด้วยสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation)

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก แสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และการสอบการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก (N=108)

ระดับคะแนน	การสอบใส่สายยางกระเพาะอาหาร		การสอบดูดเสมหะทางปาก		การแปลผล
	ทางปากในทารก		และจมูกในเด็ก		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
90-100 คะแนน	67	62.03	57	52.78	ดีมาก
80-89 คะแนน	18	16.67	27	25	ดี
70-79 คะแนน	13	12.04	14	12.96	พอใช้
60-69 คะแนน	10	9.26	10	9.26	ควรปรับปรุง

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับคะแนนการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปาก มีคะแนน ระหว่าง 90-100 คะแนน พบมากที่สุด จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 62.03 และคะแนนระหว่าง 60-69 คะแนน มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.26 ส่วนการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการดูดเสมหะทางปากจมูก มีคะแนน ระหว่าง 90-100 คะแนน พบมากที่สุด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 52.78 และคะแนนระหว่าง 60-69 คะแนน มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.26

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ของทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารกกับเกณฑ์ผ่าน แสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารกกับเกณฑ์ผ่าน

ผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t	p
กลุ่มเป้าหมาย	108	88.75	13.08	70.51	0.00*
เกณฑ์ผ่าน		60.00	0.00		

*p<0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก กับเกณฑ์ผ่าน พบว่า มีความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ของทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็กกับเกณฑ์ผ่าน แสดงตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกทักษะการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็กกับเกณฑ์ผ่าน

ผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกทักษะการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t	p
กลุ่มเป้าหมาย	108	86.57	12.35	72.82	0.000*
เกณฑ์ผ่าน		60.00	0.00		

*p<0.05

จากตารางที่ 3 พบว่าการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การสอบ OSCE ทักษะการดูดเสมหะทางปากและจมูกกับเกณฑ์ผ่าน พบว่ามีความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากและการดูดเสมหะทางปากจมูกและจมูกในเด็ก แสดงตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และ การดูดเสมหะทางปากจมูกและจมูกในเด็ก (N=108) (คะแนนเต็ม 5 คะแนน)

ลำดับ	รายการประเมิน	การรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก	4.12	0.51	ดี
2	มีทักษะการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก	4.01	0.59	ดี
3	มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก	4.02	0.63	ดี
4	มีทักษะการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก	3.81	0.70	ดี
5	มีความมั่นใจในการปฏิบัติทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก	3.85	0.62	ดี
6	มีการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยหรือญาติ	4.00	0.75	ดี
7	การควบคุมเวลาในการปฏิบัติได้ตามกำหนด	3.95	0.66	ดี
	ภาพรวม	3.97	0.64	ดี

จากตารางที่ 4 พบว่า การรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยาง กระเพาะอาหารทางปากในทารก และ การดูดเสมหะทางปากจมูกและจมูกในเด็กโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.51) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีทักษะการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.70)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกกับผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก แสดงตาม ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลกับผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากจมูกในเด็ก

ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลกับผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากจมูกในเด็ก		การรับรู้	ผลสัมฤทธิ์การ	ผลสัมฤทธิ์
		ความสามารถ	ใส่สายยาง	การดูดเสมหะ
		ทักษะปฏิบัติการ	กระเพาะอาหาร	ทางปาก
		พยาบาลทางคลินิก	ทางปากในทารก	และจมูกในเด็ก
การรับรู้ความสามารถ	Pearson's correlation	-		
ทักษะปฏิบัติการ	Sig.(2-tailed)			
พยาบาลทางคลินิก	N	108		
ผลสัมฤทธิ์การใส่สาย	Pearson's correlation	-0.079	-	
ยางกระเพาะอาหารทาง	Sig.(2-tailed)	0.418		
ปากในทารก	N	108	108	
ผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะ	Pearson's correlation	-0.042	0.231*	-
ทางปากและจมูกในเด็ก	Sig.(2-tailed)	0.667	0.016	
	N	108	108	108

*p<0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลกับผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากจมูกในเด็ก โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกกับผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวก ระหว่างผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารกกับผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากจมูกในเด็ก ($r=0.231$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. ทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก เป็นทักษะที่นักศึกษาได้ผ่านการเรียนการสอนโดยการทดลองในห้องปฏิบัติการ และอาจารย์ได้มีการเตรียมความพร้อมนักศึกษาในการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 ในหอผู้ป่วยทารกแรกเกิด และหอผู้ป่วยเด็กเล็ก เมื่อขึ้นฝึกภาคปฏิบัติในโรงพยาบาล นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยจริงในทักษะดังกล่าว หลังสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติ ได้มีการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะการใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติทักษะได้คะแนนในระดับดีมาก (คะแนนระหว่าง 90-100 คะแนน) ได้ร้อยละ 62.03 และผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติทักษะได้คะแนนในระดับดีมาก (คะแนนระหว่าง 90-100 คะแนน) ได้ร้อยละ 52.78 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสมรรถนะของนักศึกษาด้านทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกที่ดี

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และการสอบทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกการดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก กับเกณฑ์ผ่านพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสองทักษะ สอดคล้องกับการศึกษาของนันทริยา โลหะไพบุลย์กุล และบุญชัย ภาละกาล ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอบ OSCE เพื่อประเมินความรู้และทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้นของนักศึกษา พบว่า การที่นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์ตรงกับผู้ป่วยจริงจึงสามารถนำความรู้มาสู่การปฏิบัติได้ดีขึ้น (Lohapaiboonkul & Pharakan, 2014, pp. 24-34)

3. การรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกของนักศึกษาอยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นถึงความรู้สึภายในของนักศึกษาที่มีต่อความสามารถของตนเองว่ามีความสามารถที่จะเผชิญกับสถานการณ์ หรือจัดการและกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนต้องการได้ นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้สามารถที่จะปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกได้ถูกต้องตามขั้นตอนที่กำหนดได้ จากความรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งเกิดจากปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง ได้แก่ 1) จากความสำเร็จในการกระทำที่ผ่านมา (Enactive attainment) และ 2) การสังเกตจากตัวแบบ (Vicarious experience) (Bandura, 1986, pp. 359-373) ซึ่งนักศึกษาได้ผ่านการฝึกทดลองจากห้องปฏิบัติการ โดยมีอาจารย์สาธิตขั้นตอนการปฏิบัติและให้นักศึกษาได้สาธิตย้อนกลับทุกคน ก่อนที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงกับผู้ป่วย ดังนั้น นักศึกษาจึงมีการรับรู้ต่อความสามารถของตนเองได้ในระดับดี สอดคล้องกับการศึกษาของศิริพร ชุตเจียรจิน ประไพพิศ สิงหเสม และสุตารัตน์ วุฒิสักดีไพศาล ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการสร้างเสริมทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมสุขภาพของเพศของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนช่วยให้เด็กวัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ ทักษะชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพทางเพศมากขึ้น (Chutjearjeen, Singhasem, & Wuttisukphaisan, 2017, pp. 268-280) แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของเบญจวรรณ ขุนฤทธิ์ ศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งตรัง พบว่า นักศึกษามีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนว่านักศึกษาส่วนใหญ่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าเผชิญปัญหาหรืออุปสรรค อีกทั้งขาดความเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หรือการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และไม่พยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ (Khunrit, 2016, p. 1055)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก และผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก แต่พบว่าผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในทารก มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากและจมูกในเด็ก แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากในระดับดี จะมีผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากและจมูกที่ดีด้วย ซึ่งเป็นเหตุผลที่สอดคล้องกัน เนื่องจากทั้งสองทักษะเป็นทักษะจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการก่อนนำไปปฏิบัติจริงกับผู้ป่วยเด็ก ดังนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่จึงมีสมรรถนะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิก ผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับดีทั้งสองทักษะ แต่พบว่า การรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การใส่สายยางกระเพาะอาหารทางปากและผลสัมฤทธิ์การดูดเสมหะทางปากและจมูก ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของแบนดูรา (Bandura, 1986, pp. 359-373) ที่เชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองที่สูง จะส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ดี ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองที่สูงมีความสำคัญและมีผลต่อพฤติกรรมและการพัฒนาความสามารถและทักษะของบุคคล บุคคลที่มีทักษะเดียวกันอาจแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติงานต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่า บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงหรือต่ำ ในสถานการณ์นั้น ๆ ดังนั้น สิ่งที่จะกำหนดประสิทธิภาพของพฤติกรรมแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเองในสถานการณ์นั้น ๆ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในสถานการณ์ที่แตกต่างกันอาจทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างกันได้ โดยบุคคลจะเลือกกระทำพฤติกรรมที่ เชื่อว่าตนเองสามารถจัดการได้ แต่บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เขาเชื่อว่าเกินความสามารถในการจัดการได้ บุคคลที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถสูง จะคาดหวังว่าตนเองจะสามารถทำงานนั้นได้ดี มีประสิทธิภาพ ในขณะที่บุคคลที่ไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองจะไม่แน่ใจว่าตนเองจะสามารถทำงานนั้นได้ดีหรือไม่ ความลังเลในความสามารถนี้ ก่อให้เกิดผลของการกระทำที่ไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น (Bandura, 1986, pp. 359-373) ซึ่งจากผลการวิจัย นักศึกษาที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงหรือต่ำ ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์การสอบปฏิบัติทักษะ การพยาบาลทางคลินิก ทั้งสองทักษะ เนื่องจาก นักศึกษาบางคนที่มีผลการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ แต่กลับมีสมรรถนะการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกดี อาจเกิดจากในช่วงเวลาสอบ นักศึกษาเกิดความไม่เชื่อมั่นในตนเอง มีความกลัวและวิตกกังวลต่อสถานการณ์การสอบ จึงเกิดความลังเลใจต่อความสามารถของตนเอง ซึ่งในความเป็นจริง นักศึกษามีสมรรถนะในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกในระดับดี จากการปฏิบัติที่ผ่านมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง (Khunrit, 2016, p. 1055) พบว่า นักศึกษามีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. ควรวางแผนการสอบปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกให้กับนักศึกษาในชั้นปีแรก ๆ ของการฝึกปฏิบัติงานด้านการพยาบาล เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความคุ้นเคย และสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้มากขึ้น เมื่อนักศึกษาเรียนในชั้นปีที่สูงขึ้น
2. การเสริมแรงบวกให้กำลังใจกับนักศึกษาจากผู้สอน โดยยึดแนวคิด ทุกคนสามารถทำได้ โดยผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับผู้เรียนเป็นระยะ โดยเฉพาะในการเรียนภาคทดลองและการฝึกปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การสอบปฏิบัติทักษะการพยาบาลทางคลินิกในนักศึกษาพยาบาล
2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติเพื่อส่งเสริมนักศึกษาให้มีการรับรู้ความสามารถทักษะปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall.
- Chutjearjeen, S., Singhasem, P., & Wuttisukphaisan, S. (2017). Effects of a Perceived Self-Efficacy Promoting Program for Life Skill Enhancement on Sexual Health Behavior of Students. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 4(2), 268-280. (In Thai)
- Evans, R. W. (1988). A dream unrealized: A brief look at the history of issue untuned approaches. *The Social Studies*, 80(4), 178-184.
- Khunrit, B. (2016). The Academic Self-Efficacy and Adversity Quotient of Student in Program Business Computer, SuanDusit University, Trang Center. *Proceeding of Research presentation in the 7th Hatyai National and International Academic Conference, Hatyai University* (23 June 2016). (In Thai)
- Lhimrut, N. (2008). *Objective Structured Clinical Examination*. Medical Education Resources of Prince of Songkla University. Songkla: Medical Faculty of Prince of Songkla University. (In Thai)
- Lohapaiboonkul, N., & Pharakal, B. (2014). The Effects of an Objective Structured Clinical Examinations (OSCEs) Test to Evaluate The Knowledge and Clinical Skills in Basic Medical Treatment and Perceive of Preceptors from Community of The Clinical Skills of Nursing Students. *Nursing Journal of Public Health*, 13(2), 24-34. (In Thai)
- Thipayapharaphonkul, B., Junphet, A., & Phasertmuaeng, D. (2016). *Manual of Assessment Nursing Clinical Skills with OSCE*. Nontaburi : Yudtarin printing. (In Thai)

ผู้เขียนบทความ

นางปิรียากร คล้ายเพชร

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น
เลขที่ 354 หมู่ที่ 2 ถนนเลี้ยวเมือง ตำบลบ้านเป็ด
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
E-mail : piriako@gmail.com